

Gledališče

Tadeusz Słobodzianek:
Naš razred
Prešernovo gledališče Kranj
 ★★★★★

Naš razred je zgodovinska freska, na žive, na pet judovskih in pet poljskih sošolcev obešana in na njihove usode osredotočena »zgodovina v XIV. lekcijah« o generaciji, rojeni okoli leta 1920, ki je po sovjetski in nacistični hegemoniji čmoknila v povojni real-socializem. Osrednji del govori o inertnih nadaljevalcih pogroma proti Judom v času nacistične okupacije, ko so someščani zaprli v skedenj in zažgali okoli 1600 Judov, celotno »spontano« in ne od okupatorjev vsiljeno »akcijo« naprtili zgolj nacijem in po vojni celo milo in uspešno naprošali diasporo za sredstva za ohranjanje spomina. V tem je igra poljskega dramatika Słobodzianka politično konkretno neokretna in verjetno v navzkrižju z zakonom, ki preprečuje drugačen poljski spomin na preteklost od tistega, ki ga je privzela trenutna vladajoča elita ob podpori množic z enakim spominom.

Vendar je za nas, kjer je različno motiviranih zgodovin zaenkrat še več, bolj zanimiv tisti segment igre, v katerem se antisemiti postavijo na stran nekakšne nove Evrope in kolaborirajo z Nemci, njihove žrtve, tudi zaradi maščevanja in načelne režimske zaščite judovstva, pa potem sodelujejo s komunističnimi in prosovjetskimi tajnimi službami, tudi prek siceršnjih pooblastil. Vse skupaj se odvrti proti sedanjosti, proti prvim letom tega tisočletja, ko redki preživeli, eni razseljeni, dru-

OCENJUJEMO

gi dodobra zapiti in v krču zaradi obremenilne preteklosti in tretji priklopljeni na teve kanale, počasi odhajajo in se tako končuje tudi spomin in izginjajo zadnje priče turbulentnega in krvavega stoletja, inficiranega z izključujočimi ideologijami in totalitarizmi.

Nina Rajić Kranjac je v prejšnjih režijah že pokazala, da se dobro znajde znotraj gledaliških medprostorov in obvlada različne stopnje potujevanja; pri tem ji gre besedilo, dobili smo ga v prevodu Darje Dominkuš, ki delno komentira dogajanje in so tako protagonisti tudi delno ob strani in izven svojih vlog in jih pojasnjujejo, odločno nasproti. Na sceni Urše Vidic, ki omogoča hitre in funkcionalne prehode in na katerem se hkrati s krivdo in zamolčanim kopicijo knjige, stoli, cvetje ... Ob glasbeni spremljavi dveh instrumentalistov, ki dramatizira in ritmično pospešuje dogajanje – skladateljski prispevek Branka Rožmana –, vidimo tako menjavo na rampo postavljene vr-

ste igralcev pa tudi silovite, krvave in nasilne prizore, ki nas vsrkajo in prepletajo svet žrtev in nasilnežev in mrtvih; ne manjka živalski kostumski nadrealizem, ob sicer historičnih in izrazitih kostumih Andreja Velkavrha. Ob požrtvovalni in disciplinirani igri celotnega kranjskega ansambla, razširjenega z dvema igralsko prepričljivima gostoma, Benjaminom Krnetičem in Nejcem Cijanom Garlattijem, se tako premišljeno in v razgibanem tempu odvijeta igra o poljski zgodovini in usodi nekdanjih sošolcev, ki jo v tekstu spremljajo besedila pesmic, najprej otroških in kasneje, z odraščanjem, vse manj naivnih, ki jih uprizoritev izpušča, verjetno tudi zaradi pomanjkanja ustreznega etnološkega gradiva. Rezultat je dinamična in pretresljiva igra o tem, kako so vse izključujočnosti začasne, njihovi izvajalci pa žrtve političnih preobratov in ključajoče ponotranjene krivde.

MATEJ BOGATAJ

